

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@ca.minjust.gov.ua,
themis@ca.minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

**Міністерство захисту довкілля
та природних ресурсів України**

На виконання доручення Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала від 10 червня 2025 року № 18281/1/1-25 у Міністерстві юстиції України в межах компетенції розглянуто лист Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку від 09 червня 2025 року № 04-16/13-2025/133694 щодо проєктів законів України «Про ринок деревини» (реєстр. № 13227-2 від 16 травня 2025 року), поданого народним депутатом України Тимошенко Ю. В. та іншими народними депутатами, (реєстр. № 13227-3 від 16 травня 2025 року), поданого народними депутатами України Ковальчуком О. В. та Бондаренком О. В., і повідомляється про деякі зауваження і пропозиції до них.

1. Щодо проєкту Закону України «Про ринок деревини» (реєстр. № 13227-2 від 16.05.2025) (далі – проєкт Закону)

1.1. До абзацу восьмого частини першої статті 1, абзацу сьомого частини другої статті 5 проєкту Закону в частині використання слів «обміну інформацією і документами в електронному вигляді» та «видачу спеціальних дозволів на використання лісових ресурсів в електронному вигляді» не враховує термінологію Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», з системного аналізу якого можна зробити висновок, що документи готуються в електронній формі (стаття 8).

1.2. Абзацами восьмим, чотирнадцятим, вісімнадцятим частини першої статті 1 проєкту Закону пропонується визначити, що:

електронна торгова система (ЕТС) – це дворівнева інформаційно-телекомунікаційна система, що включає центральну базу даних та електронні майданчики, які взаємодіють з центральною базою даних через інтерфейс програмування додатків такої центральної бази даних;

єдина державна система електронного обліку деревини – це автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система, що забезпечує збирання, зберігання, обробку і захист інформації про походження, заготівлю та реалізацію деревини;

лісовий портал – це відкрита, загальнодоступна геоінформаційна, інформаційно-телекомунікаційна система, що забезпечує створення, зберігання та оприлюднення інформації у сфері лісового господарства, користування сервісами з автоматичним обміном інформацією і документами, доступ до якої здійснюється за допомогою мережі Інтернет.

Пропоновані проєктом Закону визначення термінів в частині використання слів «інформаційно-телекомунікаційна система», «автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система» не враховують, що у зв'язку з набранням чинності 1 січня 2022 року Законом України «Про електронні комунікації» визнано таким, що втратив чинність Закон України «Про телекомунікації», та внесено зміни до назви та тексту Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», внаслідок яких вказаний Закон має назву «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах».

Так, Закон України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» надає визначення та розрізняє такі види систем як інформаційна (автоматизована) система, інформаційно-комунікаційна система та електронна комунікаційна система (стаття 1).

1.3. Абзацом вісімнадцятим частини першої статті 1 проєкту Закону пропонується надати визначення терміна «лісовий портал», яким є відкрита, загальнодоступна геоінформаційна, інформаційно-телекомунікаційна *система, що забезпечує створення, зберігання та оприлюднення інформації* у сфері лісового господарства, користування сервісами з автоматичним обміном інформацією і документами, доступ до якої здійснюється за допомогою мережі Інтернет.

Водночас статтею 5 проєкту Закону, зокрема, передбачається, що *забезпечення ведення лісового господарства та інформаційне забезпечення ринку деревини здійснюється з допомогою лісового порталу, який знаходиться в державній власності та є офіційним джерелом інформації про стан лісів, ведення лісового господарства та ринок деревини в Україні.*

Лісовий портал забезпечує: подання, погодження та затвердження матеріалів лісовпорядкування, поділу лісів на категорії, розрахункових лісосік та змін до них; автоматичне формування та відображення переліку суб'єктів перероблення деревини; видачу спеціальних дозволів на використання лісових ресурсів в електронному вигляді (частина перша, абзаци сьомий, вісімнадцятий частини другої статті 5).

Однак запропоновані до врегулювання положення не містять системного взаємозв'язку в частині визначення наведеного вище поняття.

Крім того, зауважуємо, що стаття 5 та проєкт Закону в цілому визначають лише призначення (мету створення) лісового порталу, однак чіткий порядок його формування, перелік відомостей, які мають бути відображені в цій системі, не унормовується.

1.4. Абзацом двадцять дев'ятим частини першої статті 1 проєкту Закону передбачається визначити, що *реєстр декларування про операції з деревиною та виробами з деревини* – це електронна онлайн-система, що є складовою частиною лісового порталу та яка дозволяє здійснювати декларування про операції з деревиною та виробами з деревини.

Статтею 19 проєкту Закону, яка має назву «Адміністрування *реєстру декларування операцій з деревиною та виробами деревини*», передбачається центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, що забезпечує ведення та розміщення на лісовому порталі *реєстру декларування операцій з деревиною та виробами деревини*.

У контексті наведених положень звертаємо увагу, що правові, організаційні і фінансові засади створення та функціонування публічних електронних реєстрів встановлює Закон України «Про публічні електронні реєстри» (далі – Закон), дія якого поширюється на відносини, що виникають у сфері публічних електронних реєстрів під час створення, ведення, взаємодії, адміністрування, перетворення, модифікації та припинення публічних електронних реєстрів (стаття 1).

Відповідно до пункту 12 частини першої статті 2 Закону *публічний електронний реєстр (реєстр, кадастр, реєстр тощо) – це інформаційно-комунікаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, захист, облік, відображення, оброблення реєстрових даних та надання реєстрової інформації.*

Тобто вказаний Закон визначає публічний електронний реєстр як *інформаційно-комунікаційну систему.*

Крім того, до проекту Закону в частині *змістовного наповнення відомостями* щодо *Реєстру декларування про операції з деревиною та виробами з деревини* варто зазначити, що частиною третьою статті 4 Закону встановлено, що виключно законом або іншим актом законодавства, згідно з яким створений реєстр, визначаються *відомості, зазначені у частині другій статті 26 цього Закону* (крім випадків, визначених статтями 40 і 41 цього Закону).

Водночас проведений аналіз положень проекту Закону, яким передбачається створення *Реєстру декларування про операції з деревиною та виробами з деревини*, не виявив в ньому всіх необхідних відомостей, які мають визначатися щодо зазначеного реєстру відповідно до вимог частини другої статті 26 Закону, що не забезпечує завершеності механізму правового регулювання та дотримання вимог цього Закону.

Враховуючи наведене, проект Закону не повній мірі відповідає *вимогам пункту 12 частини першої статті 2 та частини другої статті 26* Закону України «Про публічні електронні реєстри».

1.5. Стосовно вживання у тексті проекту Закону формулювання *«вітчизняні суб'єкти господарювання»* зауважуємо, що аналіз загальних засад, які регулюють відносини у сфері господарювання, свідчить про те, що вони не застосовують до суб'єктів господарювання слово «вітчизняні». У зв'язку з цим, проект Закону потребує доповнення в частині визначення такого поняття.

1.6. У статті 3 проекту Закону пропонується визначити сферу дії Закону, яка поширюється на діяльність учасників ринку деревини, а також на діяльність *органів державної влади та органів місцевого самоврядування*, які залучені до процесу продажу деревини.

При цьому до учасників ринку деревини належать власники лісів та лісокористувачі, суб'єкти господарювання, що здійснюють будь-які операції з деревиною та виробами з деревини, адміністратор ЕТС, оператори електронних майданчиків, а також фізичні особи (стаття 7 проекту Закону).

Зазначене не відповідає дійсності, оскільки сфера дії пропонованого Закону передбачає більше коло суб'єктів (зокрема, технічний адміністратор, учасники аукціону, електронного аукціону, інші учасники господарських відносин, учасники процесу організації та проведення електронних аукціонів відповідно до абзаців шостого, тридцять четвертого, тридцять шостого, тридцять сьомого

статті 1, частина четверта статті 5, частина третя статті 8, частини третя, четверта статті 12, частина перша статті 15 проекту Закону).

При цьому в проєкті Закону відсутні положення, які б визначали чіткі критерії, зокрема відбору технічного адміністратора та вимоги до них, що може призвести до довільного тлумачення при правозастосуванні.

1.7. Проєкт Закону містить положення, які передбачають посилання на вчинення тих чи інших дій, визначених «законодавством» або «в порядку, встановленому законодавством», «відповідно до законодавства» (зокрема, абзац одинадцятий статті 1 щодо зниження стартової ціни лота, абзац двадцятий стосовно внесення і реєстрації сертифікатів про походження лісоматеріалів та окремих виробів з деревини та інших документів, частини перша, четверта статті 10 щодо укладення договорів купівлі-продажу деревини та інших договорів, спеціальних умов продажу деревини, частина перша статті 16, яка регламентує транспортування деревини з місць заготівлі).

У зв'язку з цим залишається відкритим питання, про які саме акти законодавства йдеться (зокрема, їх юридичний рівень, суб'єкт нормотворення).

Окрім цього в проєкті Закону відсутні положення, які б визначали чіткий перелік відносин, врегулювання яких належить до компетенції Кабінету Міністрів України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства та центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства.

Наявність зазначених недоліків (прогалин) у правовому регулюванні може призвести до різного тлумачення при правозастосуванні положень Закону, а також небажаних правових наслідків (судові спори, різне тлумачення та застосування учасниками ринку деревини та відповідними органами влади у зв'язку з відсутністю визначення повноважень, прав і обов'язків суб'єктів відповідних правовідносин).

1.8. Стаття 4 проєкту Закону, яка передбачає, що «Перелік суб'єктів перероблення деревини формується автоматично в електронній формі, оновлюється щорічно на підставі даних лісового порталу» не містить повноти правового регулювання стосовно того, за допомогою чого формується автоматично в електронній формі перелік суб'єктів перероблення деревини та яким суб'єктом зазначена інформація оприлюднюється на лісовому порталі.

1.9. В абзацах сьомому, дев'ятому частини другої статті 5 проєкту Закону використовується назва документа дозвільного характеру *«спеціальних дозволів на використання лісових ресурсів»*.

Водночас підпунктом 1 пункту 4 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону пропонується статтю 69 Лісового кодексу України (далі – ЛКУ) викласти у новій редакції та передбачити *спеціальний дозвіл на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубний квиток, лісовий квиток)*.

З огляду на викладене, вказані положення проєкту Закону вказують на відсутність взаємоузгодження між собою в частині назви зазначеного дозволу.

У свою чергу звертаємо увагу, що пунктом 132 Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженого Законом

України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності», визначено, що відповідно до ЛКУ видається такий документ дозвільного характеру як спеціальний дозвіл на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубний квиток, ордер, лісовий квиток).

Таким чином, назви документу дозвільного характеру не відповідають вказаному Закону.

1.10. Частиною третьою статті 5 проєкту Закону передбачається, що власники лісів, постійні лісокористувачі і суб'єкти перероблення деревини реєструються на лісовому порталі та отримують доступ до персонального кабінету на лісовому порталі та розміщених у ньому інформації на безоплатній основі.

При цьому вимоги до функціонування лісового порталу та доступу до інформації на порталі визначаються Кабінетом Міністрів України (частина шоста статті 5 проєкту Закону).

Однак з огляду на те, що проєкт Закону не визначає основних вимог до функціонування лісового порталу, а також враховуючи відсутність в Законі положень, які б визначали чітку процедуру (порядок) реєстрації власників лісів, постійних лісокористувачів і суб'єктів перероблення деревини на лісовому порталі, часовий простір, в межах якого має здійснюватись така реєстрація, в який період і ким має оновлюватись (вважатиметься актуальною) інформація на лісовому порталі, в тому числі порядок доступу цих осіб до персонального кабінету, можна дійти висновку про незавершеність механізму правового регулювання цих питань.

1.11. Частинами другою та третьою статті 10 проєкту Закону передбачається, що договори купівлі-продажу деревини формуються на підставі *типового договору* купівлі-продажу деревини. Форма *типового* договору купівлі-продажу деревини повинна бути висвітлена на лісовому порталі.

Водночас відповідно до частини четвертої статті 10 проєкту Закону договір купівлі-продажу деревини може відрізнитися від *примірного договору*, якщо продаж здійснюється із спеціальними умовами, що передбачені законодавством».

У зв'язку з цим варто враховувати, що відповідно до частин другої та четвертої статті 179 Господарського кодексу України (далі – ГК), Кабінет Міністрів України, уповноважені ним або законом органи виконавчої влади, державні органи та органи державної влади *можуть рекомендувати суб'єктам господарювання орієнтовні умови господарських договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках - затверджувати типові договори*.

При укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі, зокрема:

примірного договору, рекомендованого органом управління суб'єктам господарювання для використання при укладенні ними договорів, коли сторони мають право за взаємною згодою змінювати окремі умови, передбачені примірним договором, або доповнювати його зміст;

типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим державним органом або органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.

Крім того, Законом України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб», що набуде чинності 28.08.2025 (яким визнається таким, що втратив чинність ГК), передбачається внесення змін до статті 630 Цивільного кодексу України (далі – ЦК), якими, зокрема, передбачається, що Кабінет Міністрів України, органи державної влади, уповноважені Кабінетом Міністрів України або законом, можуть рекомендувати орієнтовні умови договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках - затверджувати типові договори. Сторони не можуть відступати від змісту типових умов договорів (типових договорів), але мають право конкретизувати їх. Сторони мають право за взаємною згодою змінювати окремі умови, передбачені примірним договором, або доповнювати його зміст.

1.12. Частиною п'ятою статті 10 проєкту Закону передбачається викласти в такій редакції:

«Умови договору купівлі-продажу деревини мають містити істотні умови такого договору та умови продажу деревини. Особливості визначення умов продажу деревини можуть встановлюватись Кабінетом Міністрів України».

Водночас відповідно до частини першої статті 638 ЦК договір є укладеним, якщо сторони досягли згоди з усіх істотних умов договору. Істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди.

Таким чином, будь-який договір містить істотні умови.

1.13. Частиною дев'ятою статті 10 проєкту Закону пропонується визначити, що *договори купівлі-продажу деревини, однією з сторін яких є постійні лісокористувачі або власники лісів, укладаються в електронній формі та посвідчуються електронним підписом, що базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа, відповідно до вимог Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги». За домовленістю сторін договір може бути додатково укладено в письмовій формі.*

Враховуючи вказане положення проєкту Закону договори купівлі-продажу деревини укладаються в електронній формі та можуть бути додатково укладені в письмовій формі.

У зв'язку з цим, запропонований розробником зміст такого положення, на нашу думку, не є коректним, з огляду на те, що відповідно до частини першої статті 207 ЦКУ правочин вважається таким, що вчинений *у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах* (у тому числі електронних), у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони, або надсилалися ними до інформаційно-комунікаційної системи, що використовується сторонами.

Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо воля сторін виражена за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку.

Таким чином, письмова форма документа охоплює як документ в електронній формі, так і в паперовій формі.

1.14. Частиною п'ятою статті 14 проєкту Закону передбачається, що укладені договори купівлі-продажу деревини фізичним особам *підлягають обов'язковій*

реєстрації власниками лісів і постійними лісокористувачами протягом 30 днів з дня їх укладення.

При цьому згідно зі статтями 1, 17 проєкту Закону всі операції з деревиною підлягають *декларуванню* в реєстрі декларування про операції з деревиною та виробами з деревини.

З огляду на зазначене, проєкт Закону в цій частині термінологічно неузгоджений.

1.15. Щодо використання у положеннях статей 11, 14 проєкту Закону мовних конструкцій «*комерційного прибутку*», «*у комерційних цілях*».

Варто звернути увагу, що у визначенні термінів проєкту Закону (стаття 1) відсутнє визначення поняття «*комерційний прибуток*», «*у комерційних цілях*» в контексті проєкту акта для цілей цього Закону або посилання на відповідні нормативно-правові акти, які містять таке визначення поняття.

1.16. Частиною третьою статті 15 проєкту Закону пропонується встановити, що рішення, дії та бездіяльність центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, щодо розгляду скарг та пропозицій, передбачених цією статтею, можуть бути оскаржені в судовому порядку відповідно до закону.

До викладеного зауважуємо, що відповідно до Закону України «Про адміністративну процедуру» (далі – ЗАП), який регулює відносини органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, інших суб'єктів, які відповідно до закону уповноважені здійснювати функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду і вирішення адміністративних справ шляхом прийняття та виконання адміністративних актів, поряд із судовим оскарженням особа має право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності адміністративного органу в порядку адміністративного оскарження (статті 1, 18, розділ VI «Адміністративне оскарження» ЗАП).

Таким чином, частина третя статті 15 проєкту Закону не відображає механізму оскарження рішень, дій та бездіяльності центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства в порядку визначеному ЗАП.

1.17. Частиною четвертою статті 16 проєкту Закону забороняється встановлювати обмеження щодо переміщення деревини та продукції її перероблення на території України, крім випадків, визначених законами України, однак як сам Закон (у пропонованій редакції) таких випадків не визначає, так і не містить відсильних норм до інших законодавчих актів України, а відтак відсутність чіткого врегулювання зазначеного може призвести до різного тлумачення при правозастосуванні.

1.18. Частиною другою статті 19 проєкту Закону передбачається, що доступ до реєстру декларування операцій з деревиною та виробами деревини є безкоштовним, загальнодоступним і здійснюється через електронний цифровий підпис.

Наведене положення проєкту Закону в частині використання слів «електронний цифровий підпис» не враховує термінологію Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги», який не

застосовує зазначене формулювання.

Натомість вказаний Закон надає визначення та розрізняє такі види електронних підписів, як *«кваліфікований електронний підпис»*, *«удосконалений електронний підпис, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису»* (пункти 27, 59 частини першої статті 1 цього Закону).

1.19. Частиною третьою статті 21 проєкту Закону передбачається, що *порядок функціонування єдиної державної системи електронного обліку деревини визначається законом*.

Пропоноване проєктом Закону положення не враховує принцип юридичної визначеності, оскільки постає питання, яким саме законом передбачається визначити порядок функціонування єдиної державної системи електронного обліку деревини, враховуючи, що саме проєктом Закону пропонується надати визначення терміна *«єдина державна система електронного обліку деревини»*.

1.20. Частина восьма статті 69 ЛКУ (у редакції проєкту Закону) передбачає, що *«Лісорубний квиток може бути виданий протягом одного місяця від початку заготівлі деревини у разі: вирубування дерев, що загрожують падінням на лінії зв'язку, електромережі, інші інженерні споруди або під час ліквідації аварій на таких об'єктах; вирубування дерев під час облаштування візирів для проведення вишукувальних робіт і наукових досліджень, відведення лісосік, проведення лісовпорядкування, лісопатологічних обстежень, гасіння лісових пожеж, очищення і ремонту лісоосушувальних систем, проведення аварійно-рятувальних робіт, розчищення судноплавних шляхів.»*

Зазначена зміна не є прийнятною з огляду на те, що її положення не кореспондуються (містять внутрішню суперечність) з положеннями частини першої вказаної статті ЛКУ, згідно з якою *«Спеціальне використання лісових ресурсів на виділеній лісовій ділянці проводиться за спеціальним дозволом на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубний квиток, лісовий квиток), що видається безоплатно протягом 10 робочих днів з дня надходження заяви та документів, необхідних для видачі дозволу.»*

При цьому в частині слів *«може бути»* містить припущення, яке може призвести до довільного тлумачення, а відтак небажаних наслідків при правозастосуванні.

1.21. Підпунктом 1 пункту 4 розділу VI *«Прикінцеві та перехідні положення»* проєкту Закону пропонується статтю 69 ЛКУ викласти у новій редакції, у якій передбачається врегулювати відносини, пов'язані з видачею спеціального дозволу на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубний квиток, лісовий квиток).

При цьому варто враховувати, що правові та організаційні засади функціонування дозвільної системи у сфері господарської діяльності, порядок діяльності дозвільних органів, уповноважених видавати документи дозвільного характеру, та адміністраторів визначає Закон України *«Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»*.

Так, згідно зі статтею 4 цього Закону, якою встановлені основні вимоги до дозвільної системи у сфері господарської діяльності, виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, *встановлюються:*

необхідність одержання документів дозвільного характеру та їх види;

дозвільний орган, уповноважений видавати документ дозвільного характеру; платність або безоплатність видачі (переоформлення, припинення дії) документа дозвільного характеру;

строк видачі документа дозвільного характеру або відмови у його видачі; вичерпний перелік підстав для відмови у видачі, переоформлення, припинення дії документа дозвільного характеру;

строк дії документа дозвільного характеру або необмеженість строку дії такого документа.

Таким чином, виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, мають встановлюватися, зокрема, платність або безоплатність переоформлення та припинення дії документа дозвільного характеру, вичерпний перелік підстав для переоформлення такого документа, що не відображено у положеннях проєкту Закону.

1.22. У цілому проєкт Закону не відповідає вимогам нормопроектувальної техніки, оскільки містить положення, якими не забезпечуються:

належна ясність викладу, точність, лаконічність та доступність мови проєкту акта (зокрема, зі змісту частини першої статті 12 неможливо дійти висновку, що саме «центральный орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства... *публікує* на лісовому порталі, а також на своєму офіційному веб-порталі»);

правової визначеності (наприклад, стаття 22 передбачає, що «Суб'єкти ринку деревини, винні у порушенні цього Закону, несуть відповідальність відповідно до законів України.», однак зміст Закону не визначає конкретного кола суб'єктів, які належать до суб'єктів ринку деревини);

єдності термінології (зокрема, в частині слів «власники лісів та лісокористувачі» та «власники лісів і постійні лісокористувачі», «суб'єкти господарювання, які здійснюють перероблення деревини», «суб'єкти господарювання, що здійснюють будь-які операції з деревиною та виробами з деревини» та «суб'єкти господарювання»);

уникнення надмірної деталізації, повторів (дублювання) нормативних положень, які містяться в інших законодавчих актах.

Зазначене, з-поміж іншого, вбачається в тексті статті 9 «Розрахункова лісосіка» проєкту Закону, якою пропонується визначається, що:

«Власники лісів і постійні лісокористувачі, щорічно, не пізніше 1 жовтня подають центральному органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, пропозиції та відповідні обґрунтування щодо розрахункової лісосіки за встановленою центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, формою.

Пропозиції та відповідні обґрунтування щодо розрахункової лісосіки подаються в електронній формі за допомогою персонального кабінету на лісовому порталі з використанням електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа, відповідно до вимог Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги».

Розрахункова лісосіка затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони

навколишнього природного середовища, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства, та не пізніше 15 жовтня оприлюднюється ним на лісовому порталі.

Перевірка інформації, викладеної у пропозиціях до розрахункової лісосіки, виправлення або уточнення пропозицій та обґрунтувань до них здійснюється в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.».

Водночас, згідно із статтею 43 ЛКУ розрахункова лісосіка – щорічна науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка затверджується для кожного власника, постійного користувача лісів окремо за групами порід, виходячи з принципів безперервності та невиснажливості використання лісових ресурсів.

Розрахункова лісосіка загалом для України, Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя визначається як сума затверджених у встановленому порядку розрахункових лісосік, передбачених частиною першою цієї статті.

Пропозиції та відповідні обґрунтування щодо розрахункової лісосіки готуються лісовпорядними організаціями.

Розрахункова лісосіка затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства.

Отже нормативні приписи стосовно визначення розрахункової лісосіки, уповноважений орган та порядок її затвердження унормовані ЛКУ.

2. До проекту Закону України «Про ринок деревини» (реєстр. № 13227-3 від 16.05.2025) (далі – законопроект, Закон)

2.1. Абзацом дев'ятим частини першої статті 1 законопроекту передбачається надати визначення терміна «система електронного обліку деревини», згідно з яким це автоматизована інформаційно-комунікаційна система, що забезпечує збирання, внесення, обробку, зберігання, захист та надання доступу до інформації та даних щодо заготівлі, виготовлення, обігу (руху), купівлі-продажу, експорту, імпорту та інших господарських операцій з лісоматеріалами необробленими, деревиною паливною.

Наведене законопроектом визначення вказаного терміна в частині використання слів «автоматизована інформаційно-комунікаційна система» не враховує термінологію Закону України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», який розділяє такі види систем як інформаційна (автоматизована) система, так і інформаційно-комунікаційна система (стаття 1).

2.2. Абзацом третім частини першої статті 7 та частиною дванадцятою статті 14 законопроекту передбачається ототожнення стандартних та типових умов договору/контракту.

При цьому ЦК, ГК та Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» не регламентує стандартних умов договору та, відповідно, їх ототожнення з типовими умовами.

2.3. Щодо вживання в пункті 1 частини четвертої статті 18 законопроекту формулювання *«найменування суб'єкта господарювання»* зазначаємо, що *суб'єктами господарювання є юридичні особи та фізичні особи-підприємці*.

З огляду на це, варто враховувати норми статті 91 ЦКУ, згідно з якими *юридична особа повинна мати своє найменування*, яке містить інформацію про її організаційно-правову форму та назву.

При цьому найменування притаманне лише для юридичних осіб, тоді як ім'я є ознакою фізичної особи.

У свою чергу зауважуємо, що:

до юридичної особи застосовується поняття *«місцезнаходження юридичної особи»* – фактичне місце ведення діяльності чи розташування офісу, з якого проводиться щоденне керування діяльністю юридичної особи (переважно знаходиться керівництво) та здійснення управління і обліку (стаття 93 вказаного Кодексу);

до фізичної особи – підприємця застосовується поняття *«місцезнаходження (адреса місця проживання)»* (пункт 5 частини четвертої статті 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань»).

2.4. Положеннями статті 18 законопроекту передбачається визначити перелік суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з переробки деревини.

Так, частиною першою зазначеної статті законопроекту пропонується встановити, що *суб'єкт господарювання, який має намір набутти статусу суб'єкта господарювання, який провадить діяльність з переробки деревини*, подає до Уповноваженого державного органу заяву про включення до Переліку суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з переробки деревини, а також *документи та інформацію, що підтверджують відповідність такого суб'єкта господарювання вимогам цього Закону до суб'єкта господарювання, який провадить діяльність з переробки деревини*.

З огляду на викладене зазначаємо, що вказане положення законопроекту, яке стосується набуття суб'єктом господарювання статусу суб'єкта, який провадить діяльність з переробки деревини та подає заяву про включення до Переліку суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з переробки деревини, та інші документи до Уповноваженого державного органу, на нашу думку, стосується врегулювання відносин, пов'язаних з дозвільною системою у сфері господарської діяльності.

У свою чергу варто зауважити, що правові та організаційні засади функціонування дозвільної системи у сфері господарської діяльності, порядок діяльності дозвільних органів, уповноважених видавати документи дозвільного характеру, та адміністраторів визначає Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».

Основні вимоги до дозвільної системи у сфері господарської діяльності встановлені статтею 4 цього Закону, якою передбачено, що *виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюються:*

необхідність одержання документів дозвільного характеру та їх види;

дозвільний орган, уповноважений видавати документ дозвільного характеру;

платність або безоплатність видачі (переоформлення, припинення дії) документа дозвільного характеру;

строк видачі документа дозвільного характеру або відмови у його видачі;

вичерпний перелік підстав для відмови у видачі, переоформлення, припинення дії документа дозвільного характеру;

строк дії документа дозвільного характеру або необмеженість строку дії такого документа;

перелік та вимоги до документів, які суб'єкту господарювання необхідно подати для одержання документа дозвільного характеру.

Водночас звертаємо увагу, що положення статті 18 законопроекту не містять усіх вимог до дозвільної системи у сфері господарської діяльності в частині набуття суб'єктом господарювання, який має намір набути статусу суб'єкта господарювання, що провадить діяльність з переробки деревини, які визначених статтею 4 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».

2.5. Абзацом першим частини сьомої статті 18 законопроекту пропонується визначити, що Уповноважений державний орган за результатами перевірки достовірності інформації та поданих суб'єктом господарювання документів ухвалює рішення про виключення суб'єкта господарювання з Переліку суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з переробки деревини, з підстав визначених абзацами другим-п'ятим цієї частини.

При цьому, абзацом шостим частини сьомої статті 18 законопроекту передбачається, що додатково до визначених цією частиною підстав Уповноважений державний орган ухвалює рішення про виключення суб'єкта господарювання за наявності рішення Комісії з розгляду скарг на ринку деревини щодо виключення суб'єкта господарювання з Переліку суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з переробки деревини, з підстав визначених абзацами другим - п'ятим цієї частини.

Таким чином, законопроект має внутрішню неузгодженість положень, який містить посилання на тотожні підстави для виключення суб'єкта господарювання з Переліку суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з переробки деревини.

2.6. Законопроект передбачає відносини, які знаходяться в площині регулювання ЗАП, тому має враховувати та відповідати його положенням. Зокрема, розробником запропоновано поширити дію положень ЗАП на відносини щодо включення, виключення та тимчасового виключення суб'єктів господарювання з Переліку суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з переробки деревини (частина третя статті 18).

Водночас частиною дев'ятою статті 18 законопроекту пропонується встановити, що «З метою розгляду скарг щодо виключення (тимчасового виключення) суб'єкта господарювання з Переліку суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з переробки деревини, дій або бездіяльності Уповноваженого державного органу, інших питань пов'язаних з функціонуванням Переліку суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з переробки деревини, а також скарг щодо неправомірного перебування суб'єкта господарювання у Переліку суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з переробки деревини,

Уповноваженим державним органом створюється Комісія з розгляду скарг на ринку деревини». А отже, механізм розгляду скарг Комісією з розгляду скарг на ринку деревини також має враховувати положення ЗАП щодо адміністративного оскарження, визначеного в розділі VI ЗАП.

2.7. Згідно з назвою статті 22 законопроекту, вона спрямована на встановлення відповідальності за порушення законодавства про ринок деревини, а пропоновані нею частини перша – п'ята розкривають зміст такої відповідальності, яка полягає в тому, що:

«1. *Учасники ринку деревини, які порушили законодавство про ринок деревини, несуть відповідальність згідно із законом.*

2. *Уповноважений державний орган наділений повноваженнями щодо застосування заходів впливу до учасників ринку деревини, які порушили вимоги цього Закону та законодавства про ринок деревини.*

3. *У разі виявлення недостовірності інформації у заяві про включення до Переліку суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з переробки деревини, або у наданих разом з заявою документами, Уповноважений державний орган застосовує до такого суб'єкта господарювання штраф у розмірі п'ятнадцяти мінімальних заробітних плат станом на 1 січня поточного календарного року, в якому застосовується штраф. Порядок застосування штрафів визначається Кабінетом Міністрів України.*

4. *Рішення про застосування Уповноваженим державним органом заходів впливу можуть бути оскаржені у судовому порядку.*

5. *У разі якщо Уповноваженим державним органом при виконанні своїх повноважень встановлено ознаки порушень законодавства, притягнення до відповідальності за які віднесено до повноважень інших органів державної влади, то Уповноважений державний орган невідкладно надає отриману інформацію та/або документи до такого органу державної влади.».*

При цьому згідно з частиною першою статті 2 законопроекту законодавство у сфері регулювання ринку деревини складається з *Конституції України, Лісового кодексу України, Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закону України «Про товарні біржі», Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів», цього Закону та інших актів законодавства і прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів, що регулюють відносини на ринку деревини.*

Запропоновані до врегулювання положення статті 22 законопроекту не відображають алгоритм нормативних приписів вказаних законодавчих актів з огляду на таке.

2.7.1. Відповідно до частин першої, третьої статті 43 ЗАП у разі якщо заяву подано з порушенням встановлених законодавством вимог, посадова особа адміністративного органу, яка розглядає справу, приймає рішення про залишення заяви без руху. Адміністративний орган надсилає заявнику письмове повідомлення про залишення заяви без руху протягом трьох робочих днів з дня отримання заяви, а в разі особистого звернення із заявою негайно (за можливості)

вручає під розписку таке повідомлення особі, яка подала заяву, безпосередньо в адміністративному органі.

У повідомленні про залишення заяви без руху зазначаються виявлені недоліки з посиланням на *порушені вимоги законодавства, спосіб та строк усунення недоліків, а також способи, порядок та строки оскарження рішення про залишення заяви без руху*. А отже, частина третя статті 22 законопроекту має відображати механізм залишення заяви без руху.

2.7.2. Відповідно до положень пункту 22 частини першої статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються засади *цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них*. А відтак, законопроект має містити положення щодо того, яку саме відповідальність несуть винні за порушення вимог *цього Закону*.

2.7.3. Частина перша статті 105 ЛКУ передбачає, що відповідальність за порушення лісового законодавства тягне за собою *дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність відповідно до закону*, а частиною другою цієї статті унормовано чіткий перелік видів порушень лісового законодавства, відповідальність за які несуть *винні особи*, у їх вчиненні (частини друга статті 105 цього Кодексу).

При цьому норм, які б передбачали притягнення до відповідальності за видами порушень, визначених ЛКУ в залежності від кола осіб, які їх вчинили, законодавчий акт не унормовує.

2.7.4. Притягнення винних за вчинення адміністративних правопорушень шляхом накладення адміністративних стягнень у вигляді штрафів здійснюється відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення, а за кримінально карані діяння в порядку Кримінального кодексу України, однак такої процедури, як «застосування заходів впливу», в результаті якої накладаються штрафи не передбачається.

2.7.5. Наведені положення в частині того, що «рішення про застосування Уповноваженим державним органом заходів впливу можуть бути оскаржені у судовому порядку» не забезпечується дотримання принципу юридичної визначеності, оскільки з тексту законопроекту незрозуміло про які саме «*заходи впливу*» йдеться та неможливо встановити їх юридичну природу.

2.8. У цілому законопроект не відповідає вимогам нормопроєктувальної техніки, зокрема в частині його структури, яка повинна забезпечувати послідовне логічне викладення, його доступність для огляду та тим самим сприяти належній ясності викладу, а відтак, і застосуванню.

Так, на початку законопроекту розташовуються норми загального характеру, що встановлюють принципи правового регулювання і містять правила, які повинні враховуватися при застосуванні наступних нормативних вказівок.

Такою нормою загального характеру, зокрема є стаття 2 «Законодавство у сфері регулювання ринку деревини» законопроекту.

Однак, законопроект містить норми, які передбачають, що «Дія положень цього Закону *не поширюється на відносини купівлі-продажу (відчуження) лісоматеріалів необроблених, деревини паливної, які ввозяться на митну територію України в митному режимі імпорту*» (частина друга статті 14).

З огляду на зазначене можна дійти висновку, що в законопроекті залишаються не врегульованими загальні положення щодо наявності відносин, на які «дія Закону не поширюється».

Крім того структура законопроекту містить ознаки побудови за правилами написання інструкцій, що видаються міністерствами. При цьому іншим недоліком законопроекту є наявність громіздких статей, перенасичених регулятивними приписами, що призведе не лише до ускладнень під час внесення до них наступних змін, але й у процесі їх застосування (зокрема, статті 14, 18 законопроекту складаються з десяти - дванадцяти частин, що містять цілу низку підпунктів, абзаців і, в цілому за розміром нормативних положень викладені на п'яти сторінках).

3. Щодо положень, які пропонуються до врегулювання як проектом Закону (реєстр. № 13227-2), так і законопроектом (реєстр. № 13227-3)

3.1. В цілому до проекту Закону № 13227-2 та законопроекту № 13227-3 в частині використання формулювань «юридична особа», «суб'єкт господарювання» зазначаємо, що в тексті застосовується не єдиний підхід щодо вживання наведених формулювань, що потребує уточнення з метою застосування єдиної термінології.

Більш сучасним підходом для позначення відповідних суб'єктів в частині саме юридичних осіб є застосування формулювання «юридичні особи, незалежно від організаційно-правової форми».

Крім того, суб'єктами господарювання є юридичні особи та фізичні особи-підприємці. Тобто, поняття «суб'єкт господарювання» є ширшим та включає поняття «юридична особа».

3.2. Абзац четвертий частини першої статті 1 проекту Закону № 13227-2 в частині визначення поняття «деревина – повалені дерева, деревні хлисти, круглі і колоті лісоматеріали, пнева і подрібнена деревина, а також відходи лісозаготівель, призначені для перероблення чи палива», а також абзац третій частини першої статті 1 законопроекту № 13227-3 стосовно терміна «деревина паливна – деревина паливна у вигляді колод, полін, хмизу, гілок, сучків або в аналогічних формах; деревна тріска або стружка; тирса, тріска, стружка, уламки та відходи деревини та скрап, агломератні або неагломератні, у вигляді колод, полін, брикетів, гранул або в аналогічних формах, що відповідає коду 4401 групи 44 розділу IX Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності» позбавлені чіткості з огляду на різновиди деревини і виробів з деревини, визначені в групі 44 розділу IX Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, стосовно яких наводиться посилання в статті 1 Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів».

3.3. Абзацом другим статті 1 проекту Закону № 13227-2 пропонується визначити, що адміністратор електронної торгової системи – *юридична особа, визначена Кабінетом Міністрів України* за пропозицією центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

При цьому, як визначається частинами першою, третьою, четвертою, шостою статті 6 проекту Закону, забезпечення ведення лісового господарства та інформаційне забезпечення ринку деревини здійснюється з допомогою лісового

порталу, який знаходиться в державній власності та є офіційним джерелом інформації про стан лісів, ведення лісового господарства та ринок деревини в Україні. Власники лісів, постійні лісокористувачі і суб'єкти перероблення деревини реєструються на лісовому порталі та отримують доступ до персонального кабінету на лісовому порталі та розміщених у ньому інформації на безоплатній основі. Технічний адміністратор забезпечує доступ до персонального кабінету на лісовому порталі, документів та інформації лісового порталу, здійснює заходи зі створення, доопрацювання та супроводу програмного забезпечення лісового порталу, відповідає за його технічне і технологічне забезпечення, збереження та захист даних, оприлюднення інформації у формі відкритих даних. Вимоги до функціонування лісового порталу та доступу до інформації на порталі визначаються Кабінетом Міністрів України.

Положення щодо особливостей доступу до відповідної інформації також передбачені в законопроекті № № 13227-3, згідно з абзацом другим частини шостої статті 19 якого «Адміністратор системи електронного обліку деревини укладає з учасниками ринку деревини *договори про доступ до системи електронного обліку деревини відповідно до вимог цього Закону, в порядку, визначеному Уповноваженим державним органом*».

Однак зазначені законодавчі акти не містять положень, які б чітко визначали *платність/безоплатність доступу до документів та інформації лісового порталу/системи електронного обліку деревини*.

При цьому відповідно до частини першої, другої статті 17 Закону України «Про адміністративні послуги» *надання адміністративних послуг в електронній формі та доступ суб'єктів звернення до інформації про адміністративні послуги з використанням мережі Інтернет забезпечуються засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, який є офіційним джерелом інформації про надання адміністративних послуг в Україні*.

Держателем Єдиного державного вебпорталу електронних послуг є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері надання адміністративних послуг.

Відповідальний за адміністрування Єдиного державного порталу адміністративних послуг визначається Кабінетом Міністрів України.

3.4. В контексті дефініції терміна «лот» варто зазначити таке.

Згідно з абзацом двадцять першим частини першої статті 1 проекту Закону № 13227-2 *лот* – це партія деревини (заготовленої або такої, яка планується до заготівлі), або виробів з деревини, або зобов'язання поставити таку партію деревини або виробів з деревини в майбутньому, що пропонується для продажу в розрізі сортименту та класу якості відповідно до встановлених вимог.

Водночас відповідно до абзацу п'ятого частини першої статті 1 законопроекту № 13227-3 лот – це партія або кілька партій біржового товару на ринку деревини, що має якісні та кількісні характеристики та пропонується для продажу або заявлена до купівлі на біржових торгах із зазначенням таких характеристик згідно до національних стандартів та/або технічних умов.

У контексті змісту пропонованих законопроектами визначень слід зауважити, що в обох випадках використання словесних конструкцій «відповідно до встановлених вимог» та «згідно до національних стандартів та/або технічних

умов» без розкриття відповідних вимог (доповнення бланкетною/відсильною нормою до таких вимог) та відповідно без наведення реквізитів конкретних національних стандартів не відповідає принципу юридичної визначеності та вимогам нормопроєктувальної техніки в частині чіткості і ясності правової норми, що не забезпечує передбачуваності механізму правового регулювання.

Крім того, в частині посилання на національні стандарти варто враховувати, що згідно зі статтею 23 Закону України «Про стандартизацію» національні стандарти та кодекси усталеної практики застосовуються безпосередньо чи шляхом посилання на них в інших документах. Національні стандарти та кодекси усталеної практики застосовуються на добровільній основі, крім випадків, якщо обов'язковість їх застосування встановлена нормативно-правовими актами.

3.5. Статтею 2 проекту Закону № 13227-2 передбачається, що законодавство у сфері регулювання ринку деревини складається з Конституції України, Лісового кодексу України, Цивільного кодексу України, цього та інших законів, прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері ринку деревини, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, однак ЛКУ (чинна редакція) правові відносини у сфері регулювання ринку деревини не визначаються.

Стаття 2 законопроекту № 13227-3 також містить положення, якими пропонується визначити, що «Законодавство у сфері регулювання ринку деревини складається з Конституції України, Лісового кодексу України, Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закону України «Про товарні біржі», Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів», цього Закону та інших актів законодавства і прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів, що регулюють відносини на ринку деревини».

Крім того, на відміну від положень пропонованого цими проектами до врегулювання нового Закону України «Про ринок деревини», якими запроваджується, зокрема лісовий портал (відкрита, загальнодоступна геоінформаційна, інформаційно-телекомунікаційна система, що забезпечує створення, зберігання та оприлюднення інформації у сфері лісового господарства, користування сервісами з автоматичним обміном інформацією і документами, доступ до якої здійснюється за допомогою мережі Інтернет) (абзац вісімнадцятий частини першої статті 1 проекту Закону № 13227-2), а також система електронного обліку деревини (автоматизована інформаційно – комунікаційна система, що забезпечує збирання, внесення, обробку, зберігання, захист та надання доступу до інформації та даних щодо заготівлі, виготовлення, обігу (руху), купівлі-продажу, експорту, імпорту та інших господарських операцій з лісоматеріалами необробленими, деревиною паливною) (абзац дев'ятий частини першої статті 1 законопроекту № 13227-3) ЛКУ передбачається ведення лісовпорядкування, яке є обов'язковим на всій території України та ведеться державними лісовпорядковими організаціями за єдиною системою в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері лісового господарства.

При цьому у матеріалах лісовпорядкування дається якісна і кількісна характеристика кожної лісової ділянки, комплексна оцінка ведення лісового господарства, що є основою для розроблення на засадах сталого розвитку проекту організації та розвитку лісового господарства відповідного об'єкта лісовпорядкування. Проект організації та розвитку лісового господарства передбачає екологічно обґрунтоване ведення лісового господарства і розробляється відповідно до нормативно-правових актів, що регулюють організацію лісовпорядкування. У проекті організації та розвитку лісового господарства визначаються і обґрунтовуються основні напрями організації і розвитку лісового господарства об'єкта лісовпорядкування з урахуванням стану та перспектив економічного і соціального розвитку регіону.

Крім того, з метою ефективної організації охорони і захисту лісів, раціонального використання лісового фонду України, відтворення лісів, здійснення систематичного контролю за якісними і кількісними змінами лісів на території України ведеться Державний лісовий кадастр. *Державний лісовий кадастр призначений для забезпечення органів державної влади, органів місцевого самоврядування, заінтересованих підприємств, установ, організацій і громадян достовірною та об'єктивною інформацією щодо природного, господарського стану та правового режиму використання лісового фонду України.* Документація державного лісового кадастру ведеться органом виконавчої влади з питань лісового господарства Автономної Республіки Крим, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства, окремо по власниках лісів і постійних лісокористувачах на основі державного земельного кадастру, матеріалів лісовпорядкування, обстежень, первинного обліку лісів, національної інвентаризації лісів (статті 47 – 52 ЛКУ).

З огляду на викладене та враховуючи, що розділ VI «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону № 13227-2 та розділ VII «Прикінцеві та перехідні положення», не передбачають відповідних змін до ЛКУ, а відтак є ознакою відсутності системного зв'язку із наведеними нормами.

3.6. З метою приведення у відповідність до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», яким встановлено, що у разі коли мова йде про міністерство вживається конструкція «центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики...», а якщо мова йде про інший центральний орган виконавчої влади, який відповідно до законодавчих актів не має повноважень, притаманних міністерствам, то вживається конструкція «центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику ...» (частина друга статті 1, частина перша статті 6, стаття 7, частина перша статті 16, частина перша статті 17), а також задля єдності термінології звертаємо увагу на:

проект Закону (реєстр. № 13227-2), зміст якого оперує правовими конструкціями «центральный орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища» (при цьому надалі в тексті міститься інша термінологія, яка розмежовує повноваження щодо формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища та її реалізації), а також «центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах автомобільного, залізничного, морського та річкового транспорту»;

законопроект (реєстр. № 13227-3), в частині мовної конструкції «центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері лісового та мисливського господарства» у відповідному відмінку.

3.7. Частиною першою статті 14 проекту Закону № 13227-2 передбачається, що власники лісів і постійні лісокористувачі повинні здійснювати роздрібний продаж деревини фізичним особам з метою використання для побутових потреб, не пов'язаних із підприємницькою діяльністю, у тому числі для потреб індивідуального будівництва, побутового ремонту будівель та опалення.

Частиною першою статті 15 законопроекту 13227-3 передбачається, що оператор ринку деревини може здійснювати роздрібний продаж лісоматеріалів необроблених, деревини паливної, а також продаж лісоматеріалів необроблених, деревини паливної фізичним особам для задоволення соціально-побутових потреб, у тому числі потреб індивідуального будівництва, побутового ремонту будівель та опалення.

У зв'язку з наведеним слід зазначити, що аналіз чинного законодавства сфері містобудівної діяльності, зокрема законів України «Про регулювання містобудівної діяльності» та «Про архітектурну діяльність» не виявив застосування такої термінологічної конструкції як «побутовий ремонт».

3.8. Підпунктом 2 пункту 4 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону № 13227-2 пропонується внести зміни до частини першої статті 21 Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» та збільшити з 10 до 20 років заборону вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту лісоматеріалів необроблених.

Підпунктом 1 пункту 2 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту № 13227-3 пропонується внести зміни до частини першої статті 2¹ Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів», виклавши її в такій редакції:

«Відповідно до пункту «б» (iii) статті XXI «Винятки з міркувань безпеки» Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947) тимчасово, на період дії воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, та протягом п'яти років з дня його припинення або скасування, забороняється вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту деревини паливної (код 4401 11 УКТЗЕД) та лісоматеріалів необроблених (код 4403 УКТЗЕД)».

У 2019 Європейський Союз ініціював спір проти України шляхом направлення запиту про створення арбітражної групи у зв'язку з тимчасовою заборонаю експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді відповідно до статті 306 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

В рамках спору Європейська сторона, серед іншого оскаржувала положення статті 2¹ Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності

суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» від 08 вересня 2005 року № 2860-IV (із змінами внесеними Законом України від 09 липня 2015 року № 325-VIII, далі – Закон), якою, зокрема передбачено заборону строком на 10 років вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту лісоматеріалів необроблених.

11 грудня 2020 року Арбітражна група направила Сторонам спору Постанову (далі – Остаточне рішення), в якій Арбітражна група, зокрема, визнала встановлені обмеження експорту лісоматеріалів, передбачені статтею 21 Закону такими, що порушують статтю 35 Угоди про асоціацію.

Відповідно до статті 35 Угоди про асоціацію жодна Сторона не повинна запроваджувати або зберігати в силі будь-які заборони чи обмеження або заходи еквівалентної дії щодо імпорту будь-якого товару іншої Сторони або експорту чи продажу для експорту будь-якого товару, призначеного для території іншої Сторони, за винятком випадків, передбачених в цій Угоді або відповідно до Статті XI ГАТТ 1994 та її приміток щодо тлумачення.

Водночас, проектом Закону № 13227-2 пропонується продовжити мораторій на експорт необробленої деревини ще на 10 років шляхом внесення змін до статті 21 Закону. З огляду на вказане, проект Закону № 13227-2 суперечить статті 35 Угоди про асоціацію.

Крім цього, оскільки в рамках спору Українська сторона також звернулася до Арбітражної групи з проханням «врахувати у даній справі специфічні обставини, зокрема «надзвичайну ситуацію у міжнародних відносинах» у значенні статті XXI(b) Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 (далі – ГАТТ 1994), яка виникла у 2014 році між Україною та Російською Федерацією, Остаточне рішення в межах юрисдикції Арбітражної групи містить наступне.

В пункті 155 Остаточного рішення зазначено, що «[...], посилаючись на «надзвичайну ситуацію у міжнародних відносинах» у контексті статті XXI ГАТТ 1994 року, Україна не обґрунтовує оскаржувані обмеження положеннями цієї статті».

В пункті 156 Остаточного рішення зазначається, що Європейський Союз визнає існування надзвичайної ситуації між Україною та Росією. Втім, Європейський Союз заперечує аргумент України про те, що ці обставини об'єктивно пов'язані з тимчасовою забороною експорту 2015 року (встановленою статтею 2¹ Закону), і мають бути враховані Арбітражною комісією під час оцінки позиції захисту України. Європейський Союз вважає, що цей аргумент є не що інше, як постфактум виправдання.

В пункті 164 Остаточного рішення вказується, що «На підставі відповідей України на запитання Арбітражної групи група переконалася, що Україна не заявляла про зазначену «надзвичайну ситуацію» як про виняток за статтею XXI ГАТТ 1994. Відповідно, компетенція Арбітражної групи ухвалювати рішення по суті цього спору залишається незмінною. Водночас, зазначена ситуація повинна враховуватися настільки, наскільки це є релевантним для подальшого аналізу Арбітражною групою як фактичний контекст, що впливає на стан українських лісів і може впливати на політику їх збереження».

Отже, Арбітражна група у своєму Остаточному рішенні підтвердила, що Україна не використовувала посилення на «надзвичайну ситуацію у міжнародних

відносінах» як формальний правовий виняток відповідно до статті XXI ГАТТ 1994, а лише просила врахувати цей факт як частину фактичного контексту.

Таким чином, «надзвичайна ситуація у міжнародних відносінах» була оцінена як елемент контексту, але не як підстава для застосування спеціального правового винятку, що вплинуло на загальну аргументацію сторін і остаточні висновки Арбітражної групи.

Звертаємо увагу, що пунктом 2 статті 315 Угоди про асоціацію, зокрема передбачено, що після постанови арбітражної групи згідно зі статтею 313 цієї Угоди, у якій захід, вжитий з метою виконання, є несумісним з положеннями Угоди, зазначеними у статті 304 цієї Угоди, то Сторона-скаржник матиме право після повідомлення Стороні-відповідачу та Комітету з питань торгівлі призупинити зобов'язання, які впливають з будь-якого положення, яке міститься у Главі про зону вільної торгівлі, на рівні, еквівалентному анулюванню або скороченню, спричиненому порушенням. Сторона-скаржник може імплементувати таке призупинення у будь-який час після спливу 10 днів з дати такого повідомлення.

Враховуючи вищезазначене, Європейський Союз має право на призупинення своїх зобов'язань відповідно до пункту 2 статті 315 Угоди у разі невиконання Україною Постанови Арбітражної групи, що, у випадку прийняття проєкту Закону № 13227-2 та законопроєкту № 13227-3 в частині внесення змін до статті 2¹ Закону, може бути розцінене як порушення відповідних зобов'язань України та мати наслідком застосування захисних заходів з боку Європейського Союзу.

4. Крім того інформуємо, що під час розгляду зазначених проєктів законодавчих актів слід враховувати позиції:

Мінрозвитку, який є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері автомобільного, залізничного, морського та внутрішнього водного транспорту, а також – у сфері будівництва, нормування у будівництві, містобудування;

Мінцифри, яке є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сферах цифровізації, публічних електронних реєстрів;

Держмитслужби, з огляду на статтю 68 Митного кодексу України, згідно з якою ведення УКТ ЗЕД здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику.

Заступник Міністра

Олена ФЕРЕНС